

aan: de raad
datum: 10 december 2024
onderwerp: Evaluatie luchtmeetnet IJmond
van: het college
openbaar: ja
registratienr.: D/2024/694952
aantal bijlage(n): 3

RAADSMEMO

Voor de IJmondgemeenten staat een gezonde leefomgeving voorop. Industrie en scheepvaart in de IJmond zorgen voor economische groei en werkgelegenheid. Tegelijkertijd zorgt dit ook voor vervuiling en hinder. Met het luchtmeetnet wordt de luchtkwaliteit op een aantal locaties in de IJmond de doorlopend gemeten. Eén keer per jaar rapporteert de provincie over de meetgegevens via het datarapport luchtmeetnet IJmond. Deze meetgegevens gebruiken we bij de uitvoering van ons Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2021-2025 en het Programma Tata Steel 2024-2030. En deze meetgegevens vormen input voor de monitor luchtkwaliteit van de gemeente Velsen.

Evaluatie luchtmeetnet

In opdracht van de Provincie Noord-Holland is er door het RIVM een evaluatie uitgevoerd van het meetnetten in de IJmond, de Haarlemmermeer en de Westpoort Amsterdam. Het RIVM heeft onderzocht of de meetnetten nog geschikt zijn voor de vragen van nu, bijvoorbeeld of ze de goede stoffen op de goede plaatsen meten. De evaluatie en de brief van GS aan PS over de evaluatie zijn bijgevoegd als bijlage.

Het RIVM concludeert dat de meetnetten geschikt zijn voor het monitoren van de luchtkwaliteit over de jaren heen. Met de meetnetten kan ook worden getoetst of de concentraties van bepaalde stoffen onder de wettelijke grenswaarden of de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor de luchtkwaliteit blijven. Het RIVM beveelt dan ook aan om de meetnetten voor dit doel voort te zetten. Het luchtmeetnet is een waardevol instrument.

Een luchtmeetnet is niet het geschikte instrument voor toetsing van vergunningen, het is geen handhavinginstrument. Een luchtmeetnet kan wel, aan de hand van vergelijking van meten en modelleren, van signalerende en toegevoegde waarde zijn bij vergunning, toezicht en handhaving (VTH). Een luchtmeetnet kan, samen met berekeningen, helpen om inzicht te krijgen hoeveel een bedrijf bijdraagt aan de luchtkwaliteit. Als dat afwijkt van de informatie die een bedrijf zelf opgeeft kan dat voor het bevoegd gezag aanleiding zijn om dit met het desbetreffende bedrijf te bespreken.

De provincie neemt de adviezen van het RIVM over. Dit houdt praktisch in dat de inrichting van de luchtmeetnetten voorlopig blijft zoals het nu is. De provincie blijft de meetnetten inzetten voor de bestaande doelstellingen.. Wel geeft de provincie aan dat de samenstelling van de lucht verandert door de jaren, bijvoorbeeld door de energietransitie en vergroening van de industrie. De wensen en behoeften over wat we willen weten en meten veranderen daardoor. Het luchtmeetnet zal zich ook in de komende jaren daarop moeten blijven aanpassen.

Reactie IJmondgemeenten

De IJmondgemeenten vinden het luchtmeetnet IJmond van grote toegevoegde waarde. Het luchtmeetnet, dat medegefinancierd wordt door de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen,

levert veel data en informatie op. De evaluatie maakt dat nog eens nadrukkelijk duidelijk, en geeft adviezen en overwegingen om het luchtmeetnet nog beter te benutten.

Graag gaan wij met de provincie Noord-Holland in gesprek om te kijken of en hoe daar concreet invulling aan gegeven kan worden. Er zijn een aantal onderwerpen die daarbij in ieder geval aan de orde moeten komen.

Zo adviseert het RIVM de provincie om bestaande meetstations in het luchtmeetnet IJmond niet te verplaatsen. De toegevoegde waarde van verplaatsing is zeer beperkt en de negatieve consequenties door trendbreuk is groot. Daarnaast is ook het advies geen extra meetlocaties toe te voegen aan het luchtmeetnet IJmond. De provincie neemt dit advies over. Er vindt geen vermindering, uitbreidingen of verplaatsing van de bestaande stations plaats. Dit betekent onder andere dat de provincie geen invulling geeft aan de wens vanuit bewoners om een extra meetstation te realiseren in Wijk aan Zee. De meerwaarde van een extra station wordt door het RIVM beperkt geacht. Door meer gebruik van te maken van de combinatie meten en modelleren kan volgens het RIVM mogelijk efficiënter in de informatiebehoefte worden voorzien. Als IJmondgemeenten vragen we de provincie om dit punt samen met ons verder te verkennen.

Het RIVM beveelt aan om de locaties Reyndersweg en Staalstraat in het meetnet IJmond te behouden. Voor een grotere toegevoegde waarde van de locaties in bronherleiding valt te overwegen om de meetlocaties uit te breiden met PAK, metaal en NO₂

concentratieingen. De provincie wilde deze beide meetlocaties enkele jaren geleden opheffen. Op dat moment hebben de IJmondgemeenten de financiering van deze meetlocaties overgenomen zodat de meetpunten behouden bleven. De aanbeveling van het RIVM is voor ons reden om met de provincie in gesprek te gaan over het weer overnemen van de financiering van deze twee meetpunten.

Ook geeft de RIVM de overweging mee om, in het kader van bronherleiding, op alle meetlocaties in het luchtmeetnet IJmond NO₂, PAK en metalen te meten. De provincie neemt deze suggesties in ieder geval op dit moment niet over. Als IJmondgemeenten vinden we het meten van deze stoffen van meerwaarde. Daarom zullen we bij de provincie pleiten voor het overnemen van deze suggestie van het RIVM.

Het RIVM geeft de provincie in overweging om bestaande meetlocaties in de meetnetten IJmond en Haarlemmermeer uit te breiden met metingen van ultrafijnstof (UFP). Deze metingen geven inzicht in de concentraties ultrafijnstof in de regio. Ook helpen ze om te bepalen hoeveel ultrafijnstof de Nederlandse bevolking via de lucht inademt. Deze kennis is belangrijk om meer inzicht te krijgen in mogelijke gezondheidseffecten van ultrafijnstof. De provincie gaat het Rijk vragen om, in aanvulling op het landelijk meetnet voor ultrafijnstof, ook ultrafijnstof in de Haarlemmermeer en de IJmond te gaan meten. De IJmondgemeenten sluiten zich bij dit verzoek aan het Rijk aan.

Ten slotte benadrukt het RIVM dat het verzamelen van meer meetdata en het doen van uitgebreidere analyses over de luchtkwaliteit zinvol is, mits de provincie als bevoegd gezag bereid is om met deze nieuwe inzichten aan slag te gaan om de luchtkwaliteit te verbeteren. Meer gegevens over de luchtkwaliteit verzamelen is dan bijvoorbeeld nuttig als het concrete inzichten oplevert over de oorzaken en mogelijke oplossingen. Meer meten of modelleren alleen zal niet bijdragen aan een betere luchtkwaliteit. Het is dus essentieel om vooraf na te denken wat de meerwaarde van additionele inzichten is voor besluitvorming, of dat de kennis die voortkomt uit de huidige metingen en analyses voldoende is. Ook voor dit punt geldt dat we dit als IJmondgemeenten graag nog eens verder willen bespreken met de provincie, met het oog op de rol van het luchtmeetnet in de IJmond in de komende jaren.

Bijlage(n)

- Brief GS aan PS luchtmeetnetten (D/2024/695458)
- Samenvatting evaluatie luchtmeetnetten (D/2024/694956)
- Rapport evaluatie luchtmeetnetten (D/2024/695215)